

INGLIZ TILINI O'RGANISHDA ENG KO'P QO'LLANILADIGAN USULLAR VA ULARNING SAMARADORLIGI

Yuldosheva Charos

Qamashi tumani 2-son texnikumi

Ingliz tili fani katta o'qituvchisi

Annotatsiya: Ushbu maqolada ingliz tilini o'rganishda keng qo'llaniladigan zamonaviy va an'anaviy metodologik yondashuvlar hamda ularning samaradorligi tahlil qilingan. Tadqiqotda kommunikativ yondashuv (CLT), til muhitiga to'liq sho'ng'ish (Immersion), interval takrorlash (SRS), grammatik-tarjima hamda leksik yondashuv kabi asosiy metodlarning o'ziga xos xususiyatlari, afzalliklari va amaliyotda qo'llanilishi yoritib berilgan. Maqola yakunida til o'rganuvchilarning individual imkoniyatlaridan kelib chiqqan holda metodlarni kompleks ravishda uyg'unlashtirish bo'yicha amaliy tavsiyalar berilgan.

Kalit so'zlar: *ingliz tili, metodologiya, kommunikativ yondashuv, immersion metodi, interval takrorlash, leksik yondashuv, til to'sig'i, og'zaki nutq, samaradorlik.*

НАИБОЛЕЕ ЧАСТО ИСПОЛЬЗУЕМЫЕ МЕТОДЫ ИЗУЧЕНИЯ АНГЛИЙСКОГО ЯЗЫКА И ИХ ЭФФЕКТИВНОСТЬ

Юлдошева Чарос

Техникум №2, район Камаш

Старший преподаватель английского языка

Аннотация: В данной статье анализируются современные и традиционные методологические подходы, наиболее часто используемые при изучении английского языка, а также их эффективность. В исследовании освещены особенности, преимущества и практическое применение таких основных методов, как коммуникативный подход (CLT), метод полного погружения (Immersion), интервальные повторения (SRS), грамматико-переводной и лексический подходы. В заключении даны практические рекомендации по комплексному сочетанию методов с учетом индивидуальных особенностей обучающихся.

Ключевые слова: *английский язык, методология, коммуникативный подход, метод погружения, интервальные повторения, лексический подход, языковой барьер, устная речь, эффективность.*

THE MOST COMMONLY USED METHODS OF LEARNING ENGLISH AND THEIR EFFECTIVENESS

Yuldosheva Charos

Technical School No. 2 of Qamashi District

Senior English Language Teacher

Annotation (abstract): This article analyzes modern and traditional methodological approaches commonly used in learning the English language, alongside their effectiveness. The study highlights the features, advantages, and practical applications of key methods such as the Communicative Language

Teaching (CLT) approach, total immersion, Spaced Repetition System (SRS), grammar-translation, and the lexical approach. In conclusion, practical recommendations are provided for combining these methods comprehensively based on the individual needs and abilities of language learners.

Keywords: *English language, methodology, communicative approach, immersion method, spaced repetition, lexical approach, language barrier, speaking skills, efficiency.*

Hozirgi kunda axborot texnologiyalari va ilm-fan jadal rivojlanib borayotgan, xalqaro integratsiya jarayonlari kengaygan davrda xorijiy tillarni, xususan, ingliz tilini o'zlashtirish zarurati har qachongidan ham dolzarb ahamiyat kasb etmoqda. Ingliz tili global miqyosda muloqot, ilm-fan, biznes, zamonaviy texnologiyalar va diplomatiya tiliga aylangani sababli, uni mukammal egallashga bo'lgan ehtiyoj yildan-yilga ortib bormoqda. Shu bois, ta'lim oluvchilar oldida turgan asosiy vazifalardan biri — tilni eng qisqa muddatda va yuqori samaradorlik bilan o'rganish imkonini beruvchi optimal metodologiyani tanlashdir.

Biroq amaliyot shuni ko'rsatmoqdaki, til o'rganish jarayoni har doim ham bir maromda kechmaydi. Ko'plab o'rganuvchilar uzoq vaqt davomida grammatik qoidalarni yod olishlariga qaramay, real muloqot jarayonida "til to'sig'i" (language barrier) va fikrni erkin bayon eta olmaslik kabi muammolarga duch kelishadilar. Bu holat an'anaviy o'qitish usullari bilan bir qatorda zamonaviy, interaktiv va kognitiv yondashuvlarni chuqur o'rganish hamda ularni amaliyotga tatbiq etish zaruriyatini yuzaga keltiradi. Zamonaviy lingvodidaktika va metodika fanida tilni o'qitishning turli yo'nalishlari ishlab chiqilgan bo'lib, ularning har biri o'ziga xos afzallik va cheklovlariga ega.

Mazkur tadqiqot ishining **asosiy maqsadi** — ingliz tilini o'rganishda amaliyotda eng ko'p qo'llaniladigan zamonaviy va an'anaviy metodologik yondashuvlarni qiyosiy tahlil qilish, ularning o'ziga xos xususiyatlari, samaradorlik darajasi hamda qo'llanish doirasini yoritib berishdan iboratdir.

Ushbu maqsadga erishish uchun quyidagi **vazifalar** belgilandi:

- Til o'qitish metodikasida keng qo'llaniladigan asosiy yondashuvlarni tasniflash va ularning nazariy asoslarini ochib berish;
- Kommunikativ yondashuv (CLT), immersion (til muhitiga to'liq sho'ng'ish) metodi va interval takrorlash tizimlarining (SRS) o'ziga xos afzalliklarini tahlil qilish;
- O'rganuvchilarning individual psixologik va kognitiv xususiyatlaridan kelib chiqqan holda eng maqbul usullarni tanlash bo'yicha ilmiy-metodik tavsiyalar ishlab chiqish.

Tadqiqotning **ilmiy ahamiyati** shundan iboratki, unda keltirilgan tahlillar va tavsiyalar mustaqil ravishda ingliz tilini o'rganayotgan shaxslar, shuningdek, pedagoglar uchun o'quv jarayonini yanada samarali tashkil etishda amaliy ko'mak beradi.

Bugungi globallashuv davrida xorijiy tillarni, xususan, ingliz tilini mukammal egallash zamonaviy mutassislar va izlanuvchilar uchun birlamchi ehtiyojga aylandi. Til o'rganish jarayonini tezlashtirish va uning natijadorligini oshirish maqsadida turli metodologik yondashuvlar qo'llaniladi. Quyida amaliyotda eng ko'p uchraydigan va yuqori samaradorlik ko'rsatgan metodlar tahlil qilinadi.

1. Kommunikativ yondashuv (Communicative Language Teaching - CLT)

Ushbu metodologiyani asosiy maqsadi — nazariy qoidalarni yodlashdan ko'ra, tilni bevosita muloqot vositasi sifatida ishlatishdir.

- **Mohiyati:** Boshlang'ich bosqichidanoq tinglovchi e'tibori erkin so'zlashish, interaktiv mashqlar va real vaziyatlarni simulyatsiya qilishga qaratiladi.

- **Afzalligi:** Til to'sig'ini (language barrier) tezda yengishga va og'zaki nutq kompetensiyasini shakllantirishga yordam beradi.

2. Immersion metodi (Til muhitiga to'liq sho'ng'ish)

O'rganuvchining kunlik hayotida makon va media-makonni ingliz tili bilan qamrab olishga asoslanadi.

- **Mohiyati:** Gadgetlar interfeysini ingliz tiliga o'tkazish, filmlarni original tilda tomosha qilish, podkastlar eshitish va kundalik qaydlarni inglizcha yuritishni o'z ichiga oladi.

- **Afzalligi:** Tilni tabiiy ravishda, xuddi ona tilini o'zlashtirgandek, intuitiv darajada idrok etish imkonini beradi.

3. Interval takrorlash va Mnemonika usuli

Leksik bazani (so'z boyligini) kengaytirish uchun mo'ljallangan ilmiy-amaliy usul.

- **Mohiyati:** Yangi so'zlarni **Spaced Repetition System (SRS)** algoritmlari (masalan, Anki, Quizlet dasturlari) hamda assotsiativ xotira (mnemonika) orqali ma'lum vaqt intervallarida takrorlab borish.

- **Afzalligi:** Ma'lumotlarni qisqa muddatli xotiradan uzoq muddatli xotiraga samarali o'tkazadi.

4. Grammatik-tarjima metodi (Grammar-Translation Method)

An'anaviy usullardan biri bo'lib, asosan akademik muhitda matnlarni tahlil qilish va qoidalarni chuqur o'rganishda ishlatiladi.

- **Mohiyati:** Matnlarni so'zma-so'z tarjima qilish, grammatik strukturani mantiqiy tahlil qilish va yozma mashqlarni bajarish.

- **Afzalligi:** Yozma savodxonlikni hamda murakkab matnlarni tushunish ko'nikmasini rivojlantiradi (lekin og'zaki nutqni rivojlantirishda sustroq).

5. Lexical Approach (Leksik yondashuv)

Tilni alohida so'zlar yig'indisi emas, balki tayyor iboralar va turg'un birikmalar (chunks, collocations) majmui sifatida o'rganish.

- **Mohiyati:** Grammatik qoidalarga ortiqcha urg‘u bermay, tilda eng ko‘p ishlatiladigan tayyor iboralar va kassetalarni o‘zlashtirish.

- **Afzalligi:** Nutqning ravonligi va tabiiyligini sezilarli darajada oshiradi.

Xulosa: Til o‘rganish jarayonida yagona universal metod mavjud emas. Eng yuqori natijaga erishish uchun individual xususiyatlarni hisobga olgan holda **kommunikativ yondashuv** va **immersion metodini** o‘zaro uyg‘unlashtirib qo‘llash tavsiya etiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Мусихина О.Н., Домашек Е.В., Вишневецкая В.В. Английский язык: интенсивный курс подготовки к ЕГЭ. Ростов-на-Дону: Издательство «Феникс», 2011. Режим доступа: <http://biblioclub.ru/index.php?page=book&id=271496>

2. Соловьева Е. Н. Методика обучения языкам: базовый курс. М.: АСТ, Астрель, 2010. (Классическое пособие для студентов педагогических вузов с разбором основных подходов).

3. Конищева А. В. Современные методы обучения английскому языку. Мн.: ТетраСистемс, 2011. (Подробный анализ как традиционных, так и новых интерактивных технологий).

4. Салтыкова М. В., Поторочина Г. Е. Методика преподавания и технологии обучения иностранному языку в образовательной организации. Глазов: ГГПИ, 2016.